

Ecologisch onderzoek

Ten behoeve van de sloop van woningen in de Doctor Schaepmanstraat Velp

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

Ecologisch onderzoek

Ten behoeve van de sloop van woningen in de Doctor Schaepmanstraat in Velp

Beknopt overzicht van de inventarisatiegegevens in het kader van de
Wet Natuurbescherming
‘soortenbescherming’

In opdracht van:

Vivare
Postbus 5265
6802 EG Arnhem
Contactpersoon: Dhr. R. Zuidgeest

Uitgevoerd door:

Ecologisch Adviesbureau
Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Onderzoeksgroepen: Quickscan (algemeen) en nader onderzoek naar vleermuizen en vogels.
Onderzoeksmethodiek: Auditieve (batdetectors Pettersson D240x, D500x, Anabat Walkabout en Batlogger M), visuele inspectie en geluidsnabootsing.

Auteur: B. Voerman
Collegiale toetsing: K. Weiland
Veldwerk: R. Papendorp, W. ter Beek, B. Kok, K. Weiland, A. Jissink, J. Gelderblom en B. Voerman

Datum: November 2020
Foto voorzijde: Projectwoningen in de Doctor Schaepmanstraat

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.1.1 Quickscan natuuronderzoek	5
2.1.2 Aanvullende ecologische onderzoeken	5
2.2 Doel onderzoek	7
2.3 Volledigheid inventarisatie	7
2.4 Gebiedsbeschrijving	8
2.5 Geplande werkzaamheden	8
3. ONDERZOEKRESULTATEN	11
3.1 Flora	11
3.2 (Broed)vogels	11
3.1.1. Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	11
3.1.2. Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	12
3.3 Herpetofauna en vissen	12
3.4 Zoogdieren	12
3.4.1 Grondgebonden zoogdieren	12
3.4.2 Vleermuizen	13
3.5 Ongewervelden	14
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Effecten	15
4.2.1 Flora	15
4.2.2 (Broed)vogels	15
4.2.3 Herpetofauna en vissen	16
4.2.4 Grondgebonden zoogdieren	17
4.2.5 Vleermuizen	17
4.2.6 Leefgebied vleermuizen	18
4.2.7 Ongewervelden	18
5. CONCLUSIE	19
LITERATUUR	21
BIJLAGEN	22
BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART AANGETROFFEN SOORTEN	23
BIJLAGE 2: OVERZICHT VERBLIJFPLAATSEN PER WONING	24
BIJLAGE 3: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	25

1. AANLEIDING EN DOEL

Vivare is voornemens een deel van de woningen langs de Doctor Schaapmanstraat te slopen. Op deze locatie zullen nieuwe woningen worden gebouwd die voldoen aan de eisen van deze tijd.

Het slopen van gebouwen kan effecten hebben op aanwezige beschermde soorten. Middels de Wet Natuurbescherming wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Als er plannen zijn om bepaalde (ruimtelijke) handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Door het uitvoeren van een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn dat een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Dit is in de meeste gevallen de betreffende provincie waarin het project ligt.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Wet Natuurbescherming, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een ecologisch onderzoek om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Op voorhand is ingeschat dat van vleermuizen en vogels (huismussen en gierzwaluwen) te weinig gedetailleerde en recente verspreidingsgegevens voorhanden waren waardoor nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk werd geacht. Door de beschermde status van kleine marterachtigen is eveneens gericht gezocht naar aanwijzingen van vaste verblijfplaatsen van soorten uit deze groep.

Om de functie van het gebied voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in kaart te kunnen brengen, is het ecologisch onderzoek uitgevoerd in de periode april - september 2020. Hierbij zijn verspreid over het zomerhalfjaar verschillende inventarisaties uitgevoerd door deskundigen op het gebied van deze soortgroepen.

Tijdens het aanvullende ecologisch onderzoek in 2020, is als doel gesteld de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Welke soorten maken gebruik van de locatie;
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten;
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Wet Natuurbescherming overtreden.

Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties van zowel het quickscan onderzoek als het aanvullende onderzoek.

2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING

Voor het ecologisch onderzoek is een algemene quickscan uitgevoerd, aanvullend met gericht onderzoek naar vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

De toegepaste onderzoeksmethoden worden in onderstaande paragraaf nader toegelicht. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van deze soorten (zie Tabel 1). Door het opdelen van het plangebied in verschillende onderzoeksclusters en de onderzoeksinspanning en -methodiek, wordt verwacht dat er geen essentiële functies zijn gemist.

2.1 Onderzoeksmethodiek

2.1.1 Quickscan natuuronderzoek

Iedere diersoort en plantgroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Dit onderzoek is gestart in de vorm van een quickscan. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een éénmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het onderzoek zijn de aanwezige ecotopen intensief geïnspecteerd op aanwijzingen van beschermde of Rode lijstgenoteerde flora en fauna.

Als aanvulling op het veldbezoek zijn verspreidingstabellen en verspreidingsatlassen, met waarnemingen voor de locatie geraadpleegd op het voorkomen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten.

2.1.2 Aanvullende ecologische onderzoeken

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x, Anabat Walkabout, Batlogger M en luisterkist D500x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort kon worden bepaald, is een opname gemaakt op externe opname-apparatuur. Tijdens een groot deel van de bezoeken is, naast de standaard batdetector, de volledige tijd gebruik gemaakt van een Batlogger M of luisterkist D500x waarbij alle geluiden zijn opgenomen voor nadere analyse. Deze opnameapparatuur is met name gebruikt op plekken die moeilijk toegankelijk zijn gedurende de rondes of waar specifieke aandacht gewenst was bijvoorbeeld voor het vaststellen van aanwezigheid van laatvliegers of gewone grootoorvleermuizen binnen het specifieke cluster. Met behulp van de computerprogramma's Batsound, Batexplorer en Kaleidoscope, zijn de geluiden nader geanalyseerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen, is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in de perioden mei-juli en augustus-september 2020. Het onderzoek is conform het vleermuisprotocol 2017 uitgevoerd. Het plangebied is opgedeeld in diverse verschillende onderzoeksclusters. Elk cluster is onderzocht door 1-2 onderzoekers per onderzoeksmoment om te kunnen voldoen aan de 75% norm. Met name de clusters met 2 woonblokken zijn door meer onderzoekers per onderzoeksmoment onderzocht. Hierdoor waren de opgedeelde clusters goed overzichtelijk en was vanuit verschillende standpunten een groot deel van de projectwoningen inspecteerbaar. Om de trefkans te vergroten is zoveel als mogelijk getracht per veldbezoek met meerdere vleermuisonderzoekers aan elkaar grenzende clusters te onderzoeken. Aanvullend is voor de volledigheid tijdens verschillende onderzoeksmomenten gebruik gemaakt van een extra stationaire batlogger M om een vollediger beeld te hebben van de aanwezige vleermuissoorten.

Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanblijfsel en gebiedsgebruik. De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven. Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties (onder andere door middernachtzwermen) voor winterverblijven.

Baltsende mannetjes van gewone dwergvleermuis vliegen veelal in de directe omgeving van de verblijfplaatsen waardoor de exacte paarlocatie niet met zekerheid te bepalen is. In het veld zijn de baltsvluchten geanalyseerd en zo reëel mogelijk op kaart ingetekend. Vooral met nachtcamera's zijn baltsvluchten zo goed mogelijk in kaart gebracht. In enkele gevallen zijn aanvliegende /aantikkende mannetjes waargenomen waardoor op deze locaties de paarverblijven exact bekend zijn geworden.

De ochtendbezoeken in de voorzomer zijn uitgevoerd vanaf enkele uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Doordat de temperatuur tijdens enkele ochtendbezoeken gedurende de kraamperiode vrij laag was, zijn eind juli enkele extra ochtendronden voor zomerverblijven uitgevoerd.

De avondbezoeken in het voorjaar zijn gestart ruim voor zonsondergang tot enkele uren hierna. In alle clusters zijn 2 avondbezoeken (en 1 gedeeltelijk avondbezoek aansluitend aan de derde gierzwaluwronde) en een ochtendbezoek uitgevoerd.

De bezoeken in augustus en september zijn in de avond- en nachtelijke uren uitgevoerd waarbij het onderzoek minimaal 1 uur na zonsondergang is gestart.

Ten behoeve van het in kaart brengen van zwermende dieren bij potentiële massawinterverblijven, zijn per potentieel geschikte locatie bezoeken uitgevoerd rond middernacht in de periode 1 augustus - 10 september.

Door het uitvoeren van verschillende avond-, nacht- en ochtendbezoeken aangevuld met het gebruik van een stationaire batlogger M naast de standaard batdetectors om zo een maximale trefkans te verkrijgen, kan, gezien de onderzoeksinspanning en de verkregen verspreidingsgegevens, worden gesteld dat er een volledig beeld is gekregen van de functies van de deelgebieden voor alle soorten vleermuizen.

De gebruikte methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2013/2017 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging.

Vogels - huismus en gierzwaluw en grondgebonden zoogdieren

Het onderzoek naar vogels en grondgebonden zoogdieren is uitgevoerd middels diverse gerichte bezoeken aangevuld met de onderzoeksmomenten naar vleermuizen. De bezoeken waren gericht op het in kaart brengen van aanwezige huismussen, gierzwaluwen, en (in mindere mate) steenmarter, eekhoorn en kleine marterachtigen. Hierbij is voornamelijk gezocht naar territoriale dieren, nestindicerend gedrag en sporen als uitwerpselen, prooiresten, haren, nesten en dergelijke. Door deze methoden, onderbouwd met de verkregen verspreidingsinformatie en literatuuronderzoek, kan worden gesteld dat een goed beeld van deze soorten in de deelgebieden is verkregen.

Voor beide vogelsoorten is in alle clusters gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten betreft dit de feitelijke nestlocaties.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een visuele en auditieve inspectie waarbij gebruik is gemaakt van een verrekijker en voor gierzwaluwen aangevuld met geluidsnabootsing. Overig materieel was niet noodzakelijk.

Huisumus

Voor huismus is gezocht naar territoriale mannetjes of nestindicerend gedrag zoals slepen met nestmateriaal, voervluchten of jonge vogels. Hiervoor zijn vanaf begin april 2 gerichte bezoeken in de clusters uitgevoerd met een tussenliggende tijd van circa 10 dagen. Ter aanvulling zijn gedurende alle overige onderzoeksmomenten naar andere soorten (gierzwaluwen en vleermuizen) aanvullende waarnemingen verricht en genoteerd.

Territoriale en nestindicerende waarnemingen, waaronder zingende mannetjes, slepen met nestmateriaal, voeren van jongen, roepende jongen onder dakpannen en paartjes in geschikt broedbiotoop, zijn hierbij gekarteerd.

Gierzwaluw

Voor het in kaart brengen van de nestlocaties van gierzwaluwen, is in de avonden, aangevuld met ochtendwaarnemingen tijdens vleermuisinventarisaties, gezocht naar gierende (groepen en individuen) en invliegende vogels onder (gevel)dakpannen, dakgootbetimmeringen en dergelijke. De 3 gerichte bezoeken zijn circa 1-2 uur voorafgaande aan vleermuisonderzoek uitgevoerd waardoor vanaf het moment van starten met het vleermuisonderzoek eveneens nog enige tijd invliegende dieren konden worden genoteerd.

2.2 Doel onderzoek

In het onderzoek is beoordeeld of vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn en welke consequenties de werkzaamheden hebben op de feitelijke locaties en het duurzaam voortbestaan van de lokale populatie en individuen.

Voor vleermuizen en vogels geldt een uitgebreide toetsing indien vaste verblijfplaatsen, rustlocaties en broedlocaties worden aangetast. Deze toetsing wordt gehanteerd bij aanvragen voor ontheffingen of omgevingsvergunningen. Door het uitgevoerde onderzoek kunnen de volgende vragen beantwoord worden.

Beoordelingskader:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantingsplaats en rust- en / of verblijfplaats aangetast door de voorgenomen activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?
 - Eén van de volgende belangen moet gelden voor vogels:
 - bescherming van flora en fauna (b)
 - veiligheid van het luchtverkeer (c)
 - volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
 - Eén van de volgende belangen moet gelden voor vleermuizen:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- Is er een andere bevredigende oplossing voor de volgende zaken:
 - de locatie
 - de inrichting op de locatie
 - de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de landelijke populatie niet in gevaar?

Deze onderzoeksvragen zijn opgesteld door het voormalige ministerie van EL&I en beschreven in de soortenstandaarden van betreffende soorten. Sinds juli 2017 zijn de soortenstandaarden vervangen door kennisdocumenten per diersoort. In deze kennisdocumenten is eveneens de onderzoeksinspanning geformuleerd om gefundeerde uitspraken te kunnen doen omtrent aan- of afwezigheid en functionaliteit van het gebied voor betreffende soorten. Het uitgevoerde onderzoek is op deze soortenstandaards, in combinatie met de broedvogelmonitoringshandleiding van SOVON en het vleermuisprotocol 2017, gebaseerd. De huidige kennisdocumenten zijn vrij via internet verkrijgbaar via <https://www.bij12.nl/>.

In de tabel op bladzijde 10 zijn specificaties van de onderzoeksmomenten weergegeven. Tijdens alle onderzoeksmomenten is gezocht naar aanwijzingen van alle te onderzoeken beschermde soorten. In de onderstaande tabel is in de laatste kolom weergegeven welke soortgroep als basis van de betreffende onderzoeksronde diende.

2.3 Volledigheid inventarisatie

Quickscan natuuronderzoek

De inventarisatie is uitgevoerd middels een quickscan. Bij dit type natuuronderzoek wordt aan de hand van feitelijke veldwaarnemingen, literatuur en expert judgement een inschatting gemaakt van de mogelijke ecologische waarden van het gebied voor beschermde soorten planten en dieren.

Hierdoor blijft het onderzoek een steekproef en zullen bepaalde soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig kunnen zijn. Voor een meer volledig beeld zijn daardoor aanvullende inventarisaties uitgevoerd.

Aanvullende onderzoeken

De aanvullende onderzoeken zijn volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet Natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht, zie kader bijlage 3) van de Wet Natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode zijn gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, zoals de meeste gegevens in het quickscanrapport. Voor zwaar/Europees beschermde soorten als vleermuizen en vogels, geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecooloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

2.4 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Velp. Het betreffen diverse twee-onder-een-kap woningen langs de Doctor Schaepmanstraat.

Alle projectwoningen zijn opgetrokken uit gespouwde, bakstenen muren. De woningen zijn voorzien van een zadeldak met dakpannen. Bij de kopgevels zijn gevelpannen aanwezig met dakoverstek. De woningen hebben aan de voor- en of achterzijde een dakkapel - zie foto 1.

De meeste woningen hebben geen voortuin en liggen direct aan de straat. Enkele woningen hebben een smalle border aan de voorzijde met kleine sierheesters of vaste planten. Alle woningen hebben een achtertuin die voor een groot deel verhard zijn of beplant met sierheesters, vaste planten of gazons.

In de straat staan verspreid enkele laanbomen in kleine plantvakken die zijn beplant met sierheesters.

Zie voor gebiedsligging figuur 1 en een gebiedsimpresie bijlage 2.

2.5 Geplande werkzaamheden

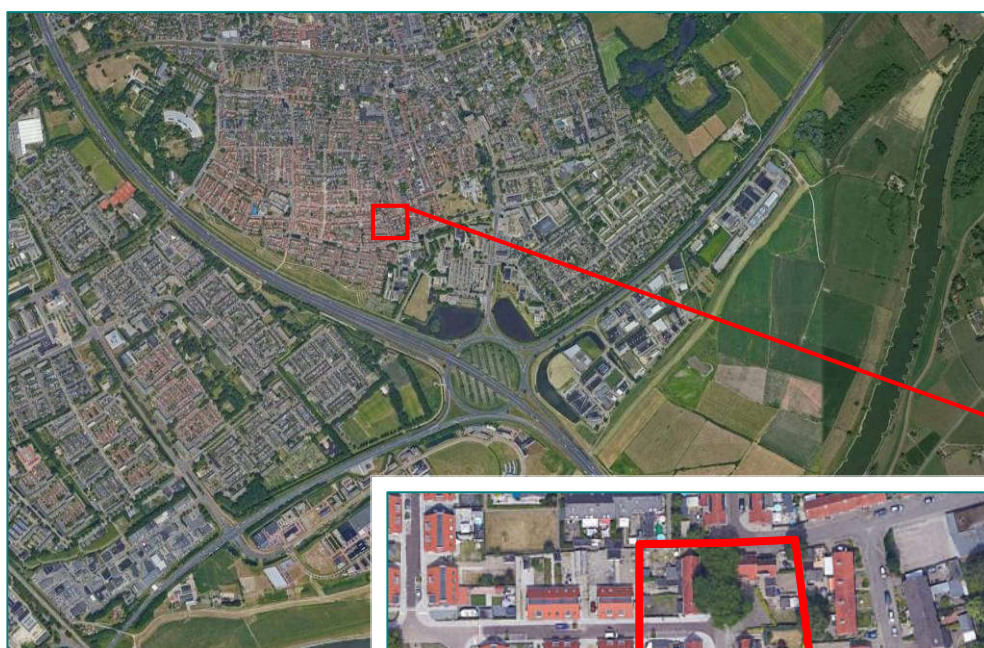
Het voornemen is de woningen te slopen waardoor de mogelijkheid ontstaat om nieuwe woningen te bouwen.

Gezien de huidige staat van de woningen is het niet rendabel om deze energetisch te renoveren. Door de sloop en vervolgens nieuwbouw, is het mogelijk hoogwaardig geïsoleerde woningen en een efficiëntere verdeling van het gebied te realiseren.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als Ruimtelijke Ingrepen. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Wet Natuurbescherming (hoofdstuk 4) gebaseerd.

Foto 1: Doctor Schaepmanstraat met enkele woningen.

Figuur 1: ligging plangebied
Bron: Google Earth

Uitsnede:
Het rode kader geeft het gehele
plangebied met te slopen woningen
weer.

Bezoekdata	Tijd	Weersgesteldheid	Hoofdonderzoek
22-04-2020	8:45 - 12:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 3 O, 8 °C	quickscan
15-05-2020	20:30 - 23:45	bewolking 4/8, droog, windkracht 1-2 NW, 15 °C	vleermuizen - kraam
16-05-2020	20:30 - 00:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 2 W, 14-12 °C	vleermuizen - kraam
19-05-2020	20:30 - 23:30	bewolking 4/8, droog, windkracht 2 NW, 23-20 °C	vleermuizen - kraam
20-05-2020	20:30 - 23:45	bewolking 4/8, droog, windkracht 2 NO, 22 °C	vleermuizen - kraam
19-06-2020	21:00 - 00:15	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 W, 19 °C	vleermuizen - kraam
22-06-2020	21:00 - 00:15	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 NW, 22 °C	vleermuizen - kraam
25-06-2020	21:00 - 00:15	bewolking 1/8, droog, windkracht 3 ZO, 30 °C	vleermuizen - kraam
29-06-2020	21:00 - 00:15	bewolking 8/8, droog, windkracht 3-4 ZW, 19 °C	vleermuizen - kraam
02-06-2020	03:00 - 05:30	bewolking 4/8, droog, windkracht 2 W, 16 °C	vleermuizen - kraam
04-06-2020	03:15 - 05:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 NW, 11 °C	vleermuizen - kraam
12-06-2020	03:15 - 05:20	bewolking 6/8, droog, windkracht 2 ZO, 15 °C	vleermuizen - kraam
19-06-2020	03:15 - 05:20	bewolking 4/8, droog, windkracht 1 ZW, 13 °C	vleermuizen - kraam
15-08-2020	22:00 - 04:00	bewolking 7/8, droog, windkracht 1 O, 23-20 °C	vleermuizen - massazwerm-balts
16-08-2020	22:30 - 02:30	bewolking 8/8, droog/miezer, windkracht 1 ZO, 28-18 °C	vleermuizen - massazwerm-balts
10-09-2020	22:00 - 04:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 0-1 VAR, 14-11 °C	vleermuizen - massazwerm-balts
15-09-2020	22:00 - 04:00	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 ZO, 29-15 °C	vleermuizen - massazwerm-balts
30-06-2020	20:45-22:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 3 ZW, 20 °C	gierzwaluw (3 ^{de})
08-07-2020	20:45-22:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Z, 17 °C	gierzwaluw (3 ^{de})
09-07-2020	20:45-22:15	bewolking 8/8, droog, windkracht 3 ZW, 17 °C	gierzwaluw (3 ^{de})
22-04-2020	8:45 - 12:00	bewolking 0/8, droog, windkracht 3 O, 8 °C	huismus
10-05-2020	8:00-10:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 NO, 10-19 °C	huismus

Tabel 1. Bezoekdata en specificaties

Onderzoekers: R. Papendorp, W. ter Beek, B. Kok, K. Weiland, J. Boode, J. Gelderblom, A. Jissink en B. Voerman.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. Ter aanvulling op de onderzoeksresultaten zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor het kilometerhok waarbinnen het onderzoeksgebied gelegen is: 195-444 en de direct omliggende hokken.

In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen beschreven. In bijlage 1 is een verspreidingskaart opgenomen met enkele aangetroffen, beschermde soorten. Voor een toelichting op de Wet Natuurbescherming wordt verwezen naar bijlage 3.

3.1 Flora

Binnen het plangebied zijn weinig wilde plantensoorten aangetroffen. Een groot deel van het onderzoeksgebied is bebouwd, verhard of voorzien van tuinen met borders en gazons. In de straat liggen enkele kleine met sierheesters en enkele bomen beplante plantvakken.

Tussen de verharding en in de siertuinen, staan wilde vaatplanten als straatgras, paardenbloem, madeliefje, klein kruiskruid, gewone spurrie, slibbladige ooievaarsbek, witte klaver, brede weegbree, kruipende boterbloem en gewone vogelmuur. In de voor- en achtertuinen staan diverse sierheesters, vaste planten en coniferen. Enkele deelgebieden grenzen aan openbaar groen, bestaande uit heesters, gazons en laanbeplanting.

De aangetroffen wilde vaatplanten zijn alle kenmerkend voor pionierssituaties, ruigten en bebouwde omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten of kenmerkende muurvegetaties aangetroffen. Gezien de intensiteit van de quickscan inventarisatie (eenmalig en in een kort tijdsbestek) is het mogelijk dat er plantensoorten zijn gemist. Aan de hand van de opbouw van de deelgebieden zijn echter geen beschermde soorten te verwachten.

Literatuur

Verspreidingskaarten van Floron en verspreidingsdatabanken op internet laten geen beschermde soorten zien binnen het kilometerhok.

3.2 (Broed)vogels

Het quickscan onderzoek is uitgevoerd middels een eenmalig bezoek per deelgebied aan het begin van het vogelbroedseizoen. Tijdens dit bezoek is een indruk gekregen van de samenstelling van de aanwezige broedvogelsoorten in de directe omgeving.

De aanwezige ecotopen op de planlocatie en directe omgeving (bebouwing, tuinen en plantsoenen), bieden potentiële broedgelegenheden voor soorten uit ecologische vogelgroepen als:

- Struiken, struwelen en heggen
 - Bebouwing en overige groepen
- (uit: broedvogels en beheer - H. Sierdsema - SOVON)

Tijdens het quickscanonderzoek, en de aanvullende onderzoeken naar overige soortgroepen, zijn enkele vogelsoorten territoriaal binnen en rondom de deelgebieden waargenomen. Dit zijn soorten als koolmees, pimpelmees, winterkoning, huismus, ringmus, ekster, kauw, heggenmus, merel, zanglijster, spreeuw, houtduif, tortelduif, roodborst, tijtjaf en vink.

De woningen, tuinen en bergingen zullen alle worden gesloopt. Doordat de woningen binnen het plangebied potentieel geschikte mogelijkheden bieden voor nestlocaties van gierzwaluwen en huismus, is nader onderzoek naar deze soorten uitgevoerd.

3.1.1. Huismus (*Passer domesticus*)

Op diverse woningen zijn territoriale waarnemingen van deze soort verricht.

De waarnemingen betreffen vooral zingende mannetjes in de dakgoten. In alle gevallen is ingeschat dat de nesten aanwezig zijn onder de dakpannen en toegankelijk vanuit de dakgoot en bij gevel- en nokvorsten. Tijdens de tweede ronde, of gedurende de veldbezoeken voor vleermuizen en gierzwaluwen, zijn zoveel mogelijk de waarnemingen bevestigd of nauwkeuriger ingetekend.

Naast territoriaal gedrag zijn eveneens waarnemingen van gesleep met nestmateriaal of bedelende jongen gekarteerd. Deze waarnemingen zijn gedeeltelijk tijdens de gierzwaluwronde verzameld. Ook zijn waarnemingen van huismuspaartjes genoteerd waardoor enkele territoria bevestigd zijn. In bijlage 1 zijn de waarnemingen van de verschillende onderzoeksmomenten gebundeld tot het feitelijke aantal nestlocaties. Elke stip staat dus voor 1 nestlocatie.

Binnen het totale onderzoeksgebied zijn in totaal 9 nestlocaties in projectwoningen aangetroffen - zie bijlagen 1 en 2.

3.1.2. Gierzwaluw (*Apus apus*)

Het in kaart brengen van gierzwaluwen is met name uitgevoerd door het posten in de straten en bij woonblokken. Het invliegen van gierzwaluwen is soms lastig waar te nemen doordat de dieren in hoge snelheid kunnen invliegen. Bij geschikte weersomstandigheden zijn ouderdieren, en ongepaarde dieren, vaak luid gierend in de wijken aanwezig. Hierbij worden de nestlocaties veelal meermalen rakelings aangevlogen waardoor de trefkans aanzienlijk wordt verhoogd. Indien jongen aanwezig zijn onder de dakpannen, reageren deze vaak waardoor dit vanaf de buitenzijde is vast te stellen.

Door de kleine en overzichtelijke onderzoeksklusters, zoals gedefinieerd ten behoeve van het vleermuisonderzoek, kon de aan-/afwezigheid van nestlocaties goed in kaart worden gebracht.

De soort is in slechts 1 woning waargenomen. De nestlocatie bevindt zich onder de dakpannen die toegankelijk is via de gevelpannen. De aangetroffen nestlocatie bevindt zich in een woning met gevelpannen, zonder dakoverstek. Alle overige woningen hebben een dakoverstek. Mogelijk is dit de oorzaak dat er slechts één nest is aangetroffen. In woningen in de omgeving zijn meer invliegers vastgesteld; alle in woningen met daken zonder dakoverstek. Vermoedelijk zijn de houten boeidelen te glad en daardoor onvoldoende geschikt om in te vliegen.

Binnen het plangebied in figuur 1, is 1 nestlocatie aangetroffen - zie bijlagen 1 en 2.

Literatuur

De atlas van Nederlandse broedvogels laat in de kilometerhokken en atlasblokken waarbinnen de deelgebieden liggen een groot aantal algemene broedvogels zien. Hierbij zijn ook enkele categorie 1-4 soorten als huismus, gierzwaluw en buizerd.

3.3 Herpetofauna en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen verricht van soorten uit deze groepen. Voor beschermde amfibieën, reptielen en vissen ontbreekt het aan geschikt leefgebied en voortplantingshabitat binnen de strikte begrenzing van de deelgebieden.

Amfibieën

In de directe omgeving van het plangebied kunnen (tuin)vijvers potentiële voortplantingsbiotopen bieden aan enkele amfibieënsoorten als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Hierdoor kunnen zwervende dieren binnen het plangebied niet worden uitgesloten.

Strikt beschermde soorten kunnen binnen het plangebied en de ruime omgeving worden uitgesloten door het ontbreken van geschikte leefgebieden binnen dispersieafstand.

Literatuur

De verspreidingskaarten van RAVON (*Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland*) laten enkele beschermde soorten amfibieën in het kilometerhok, en direct aangrenzende hokken, zien waarbinnen het plangebied gelegen is. Het betreft beschermde (vrijgestelde) soorten als kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. Eveneens zijn waarnemingen van de strikter beschermde kamsalamander en poelkikker vanuit enkele delen op ruime afstand buiten de bebouwde kom bekend geworden.

3.4 Zoogdieren

3.4.1 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens verschillende veldbezoeken zijn waarnemingen verricht van egels. Eveneens zijn in enkele tuinen en plantsoenen holen van woelmuizen (vermoedelijk veldmuis) gevonden. Overige waarnemingen van grondgebonden zoogdieren zijn niet verricht.

Het plangebied, en de directe zones hier omheen, biedt voor enkele algemene zoogdiersoorten een potentieel geschikt leefgebied. Hierbij moet met name gedacht worden aan soorten als: ware muizen, (algemene) spitsmuizen en konijn.

Naast voornoemde soorten is het aannemelijk dat binnen de bebouwde kom van Velp eveneens 1 of meer territoria van steenmarters en mogelijk kleine marterachtigen en eekhoorns liggen. Hierdoor zijn waarnemingen van deze beschermde en niet vrijgestelde soorten binnen de deelgebieden niet uit te sluiten.

Door de ligging van het onderzoeksgebied binnen de bebouwde kom en de hoge onderhoudsintensiteit van de aanwezige groenstructuren en de ruim aanwezige verharding in de tuinen, zijn verblijfplaatsen van kleine marterachtigen niet te verwachten. Ook is er geen aansluiting met grotere groenstructuren, parkachtige gebieden of het buitengebied. Hierdoor kunnen verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden uitgesloten.

Voor de steenmarter zijn in de omgeving diverse gebouwen (met name de woningen en schuurtjes) die in potentie geschikte verblijfslocaties bezitten. Hierdoor kunnen foeragerende dieren binnen het plangebied worden aangetroffen. Verblijfplaatsen van steenmarters zijn met regelmaat aan te treffen in gebouwen als schuren en woningen als ook in struwelen, takkenhopen en ruigten. Binnen het onderzochte plangebied (projectwoningen) zijn deze echter niet aangetroffen en kunnen dergelijke verblijfplaatsen momenteel worden uitgesloten. Ook bij Vivare zijn geen meldingen van steenmarteroverlast binnen het plangebied bekend.

Boomnesten van eekhoorns zijn eveneens niet aangetroffen. In opgaande groenstructuren in de ruime omgeving van het plangebied, kunnen eekhoorns aanwezig kunnen zijn waardoor ook van deze soort zwerfende individuen binnen de plangebieden kunnen worden aangetroffen.

Gezien het bovenstaande zullen eventuele waarnemingen van steenmarter, eekhoorn en mogelijk kleine marterachtigen, binnen de deelgebieden betrekking hebben op foeragerende of rondtrekken dieren.

Literatuur

In verspreidingsatlassen zijn enkele meldingen bekend geworden van Nationaal beschermde (niet vrijgestelde) soorten conform artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming zoals eekhoorn, hermelijn, bunzing en steenmarter. Er zijn binnen het kilometerhok geen verspreidingsgegevens bekend geworden van soorten vermeld onder Artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming.

3.4.2 Vleermuizen

Gezien de ecochore¹ van het plangebied en de ecologie van verschillende soorten vleermuizen, kan worden aangenomen dat de wijk een onderdeel vormt in het leefgebied van verschillende soorten. Met name door de ligging binnen de bebouwde kom met in de omgeving laanbomen, tuinen en openbaar groen, kan het plangebied voor vleermuizen geschikt leefgebied vormen.

In de projectwoningen waren verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten op voorhand niet uit te sluiten. Voor geschikte verblijfplaatsen moet met name gedacht worden aan ruimten achter betimmering, spouwmuuren, loodflappen, onder dakpannen en dergelijke.

Om aan- of afwezigheid van vleermuizen vast te kunnen stellen, is aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd.

In bijlage 1 is de verspreidingskaart van aangetroffen soorten opgenomen. Van vleermuizen zijn alleen indicatieve waarnemingen van de soorten opgenomen, zoals verblijfplaatsen en balts-/zwermgedrag. Hierbij zijn geen losse waarnemingen van op route zijnde dieren of foeragerende dieren op de kaart weergegeven.

Gedurende het onderzoek zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen:

● Gewone dwergvleermuis	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
● Laatvlieger	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
● Rosse vleermuis	(<i>Nyctalus noctula</i>)

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld.

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Deze soort is tijdens alle bezoeken binnen en rondom alle clusters aangetroffen. Deze algemene soort is vrij windgevoelig waardoor foeragerende en 'op route' zijnde dieren afhankelijk zijn van geleidende elementen als houtopstanden en gebouwen.

De waarnemingen van deze soort zijn nagenoeg overal gedurende de gehele tellingen verricht. Wel worden de meeste dieren het eerste uur na zonsondergang geteld en neemt het aantal individuen op veel locaties na het eerste uur sterk af. Tijdens de ochtendtellingen zijn de aantallen overal lager dan tijdens de avondtellingen.

¹ Een ecochore is een ruimtelijk begrensde ecologische eenheid, gekenmerkt door een inwendige heterogeniteit in een halfnatuurlijk of cultuurlandschap. Een ecochore bestaat uit een verzameling ecotopen; bijvoorbeeld de verschillende aan elkaar grenzende ecotopen op en rond een erf of binnen een specifiek landschapstype. Samen vormen deze ecotopen een gevarieerd landschap.

Binnen het roodomkaderde plangebied in figuur 1, zijn 4 zomerverblijven vastgesteld in de projectwoningen. In alle gevallen zijn op deze locaties uitvliegende dieren tijdens de avondtellingen of zwermende dieren tijdens de ochtendtelling, waargenomen. De invliegopeningen bevinden zich alle onder de gevelpannen en/of de nokpannen. Vermoedelijk kunnen de vleermuizen via deze pannen in de spouwmuur komen.

Alle zomerverblijven zijn in gebruik door 1 solitaire gewone dwergvleermuis. Grote zomer-verblijven zijn niet aangetroffen.

Tijdens het onderzoek zijn geen kraamverblijven in projectwoningen vastgesteld. Kraamverblijven of grote zomerverblijven kunnen in de projectwoningen worden uitgesloten.

Gedurende de baltsonderzoeken zijn er enkele intensief baltsende mannetjes waargenomen. De waarnemingen zijn verspreid over de planlocaties verricht waarbij veel baltsvluchten in de directe omgeving van de projectwoningen zijn vastgesteld. De mannetjes van gewone dwergvleermuizen vliegen baltsend veelal in de directe omgeving van de paarlocatie. Hierdoor is het in kaart brengen van de exacte paarlocaties bij deze soort echter veelal vrij lastig. Aan de hand van de baltsvluchten, die zowel met batdetectors als met nachtcamera's zijn waargenomen, is vastgesteld dat binnen het onderzoeksgebied tot maximaal 4 mannetjes een paarverblijf hebben in één van de projectwoningen. Deze paarverblijven komen niet overeen met de zomerverblijven. Eveneens kon met nachtcamera's op één locatie een aanvliegend en inkruipende paartje worden bevestigd.

Tijdens de najaarsbezoeken is eveneens specifiek gezocht naar zwermgedrag en andere indicaties die kunnen duiden op een (massa)winterverblijf. Dergelijke activiteiten zijn niet aangetroffen.

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Van deze soort zijn slechts sporadisch waarnemingen binnen de verschillende clusters gedaan. In alle gevallen betreft het waarnemingen die geruime tijd na zonsondergang worden gedaan. Het betreft in alle gevallen losse waarnemingen van op-route zijnde dieren of korte tijd foeragerende dieren bij forse bomen. Van de aangetroffen dieren kon worden vastgesteld dat deze met zekerheid niet vanuit de projectwoningen afkomstig waren. Hierdoor kunnen verblijfplaatsen van deze soort worden uitgesloten.

Door het lage aantal treffers en doordat de soort wel is aangetroffen in de omgeving, zijn tijdens vervolgbesoeften op diverse locaties luisterkisten en stationaire batloggers M geplaatst. Dit waren voornamelijk plekken met relatief veel opgaand groen of juist plekken die moeilijk bereikbaar waren. Ook op al deze opnamen zijn nauwelijks treffers van deze soort gedaan en bevestigd het dus het vrij zeldzame voorkomen van deze soort.

Een kraamverblijf of zomerverblijf in een van de projectwoningen kan daardoor worden uitgesloten. Eveneens zijn geen baltsende dieren waargenomen.

Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Deze soort is tijdens diverse avondbezoeken boven het plangebied overvliegend waargenomen. Deze boombewonende soort had geen binding met een van de onderzoeksclusters. Er is dan ook geen foerageergedrag of andere activiteit vastgesteld tijdens het onderzoek in de verschillende deelgebieden.

Verblijfplaatsen van deze boombewonende soort zijn niet in de plangebieden of in de directe omgeving aanwezig.

Literatuur

Verspreidingsatlassen van vleermuizen laten aanwezigheid van enkele soorten in het kilometerhok zien: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Echter in kilometerhokken rondom het plangebied laten de verspreidingsatlassen de volgende soorten zien: gewone dwergvleermuis, watervleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, franjestaart, baardvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

3.5 Ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten uit deze groep aangetroffen. De planlocaties zijn niet geschikt voor de meeste beschermde of Rode Lijstgenoteerde insectensoorten. Een groot deel van de beschermde soorten heeft een strikte binding met water of is afhankelijk van specifieke heischrale biotopen. Doordat dergelijke biotopen ontbreken zijn deze soorten niet te verwachten.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Flora- en faunawet uit 2002. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5
- Artikel 3.10

Artikel 3.1 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.5 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een ontheffing noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor ontheffing wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *strikt* beschermde soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.10 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van ontheffing of is nader onderzoek en ontheffing noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 3.

4.2 Effecten

In deze paragraaf worden de effecten van de werkzaamheden, zoals beschreven in paragraaf 2.5, op beschermde soorten getoetst aan de Wet Natuurbescherming.

4.2.1 Flora

Binnen het plangebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde plantensoorten waargenomen. Ook tijdens aanvullende onderzoeksmomenten naar andere soortgroepen zijn geen beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten vastgesteld. Van beschermde soorten zijn geen groeiplaatsen binnen het gebied te verwachten en ook niet bekend geworden in de literatuur. De onderzoeksclusters bieden geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde vaatplanten waardoor deze kunnen worden uitgesloten.

Aangezien beschermde soorten ontbreken, is nader onderzoek of ontheffing niet noodzakelijk.

4.2.2 (Broed)vogels

Alle te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Wet Natuurbescherming en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten niet is toegestaan. Deze overtredingen zijn mogelijk door het uitvoeren van de geplande werkzaamheden. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringseffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 15 juli. Hierbij dient wel te worden op gemerkt dat indien broedende vogels in een

andere periode van het jaar worden aangetroffen, hierbij zorgvuldig dient te worden omgegaan zodat verstoring van de broedende vogels wordt voorkomen.

Niet alle vogels maken jaarlijks een nieuw nest om te broeden. Een deel van de soorten gebruikt jaarlijks hetzelfde nest of dezelfde locatie om hun jongen groot te brengen. Ook zijn er soorten die jaarrond gebruik maken van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt dat de nest- of verblijfloccaties jaarrond beschermd zijn en dat inzichtelijk gemaakt moet worden welke gevolgen de werkzaamheden voor deze soorten hebben.

Door het ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn: 'Aangepaste lijst beschermde vogelnesten' van het ministerie van LNV 2009 - zie ook bijlage 3. De nestlocaties en vaste verblijfplaatsen van de hierin beschreven soorten zijn ook in perioden beschermd als er tijdelijk geen gebruik van de nestlocatie wordt gemaakt. De betreffende soorten zijn verdeeld in 5 categorieën, zie bijlage 3.

Categorie 1-4 soorten

Binnen het plangebied zijn enkele broedlocaties van huismus en gierzwaluw vastgesteld. Binnen de onderzoeksclusters (zijn de volgende waarnemingen verricht:

- Huismus - 9 nesten
- Gierzwaluw - 1 nest

Overige broedlocaties van soorten uit categorie 1-4 zijn niet binnen de deelgebieden aanwezig.

Door de sloop van de woningen, tuinen en bergingen, zullen de nestlocaties verdwijnen. Deze ingreep is daardoor in strijd met Artikel 3.1 lid 2 en 4 van de Wet Natuurbescherming waardoor een ontheffing met compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk is. Deze maatregelen waaronder het afstemmen van de periode van uitvoering op de ecologie van de soort, compensatiemaatregelen tijdens en na de uitvoering en dergelijke, dienen in een ecologisch werkprotocol te worden beschreven. Een en ander is maatwerk en afhankelijk van de daadwerkelijke uitvoering en mogelijkheden in de toekomstige situatie.

In beginsel is het van belang dat er geen moment sprake is van een verminderd aanbod aan nest- en schuilgelegenheden. Hierdoor is het noodzakelijk dat ruim vóór de uitvoering van de werkzaamheden tijdelijke (of permanente) verblijfplaatsen in de directe omgeving worden aangebracht waarbij voldoende rekening wordt gehouden met de gewenningstijd. Tijdens de nieuwbouw kunnen desgewenst in de projectwoningen permanente maatregelen voor de soort worden getroffen. Een en ander dient te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol/projectplan ter onderbouwing van de aan te vragen ontheffing.

Categorie 5 soorten

Binnen het plangebied zijn door de werkzaamheden effecten op soorten van categorie 5 niet uit te sluiten. Hoewel er geen broedlocaties voor soorten uit deze categorie zijn vastgesteld, kunnen de aangetroffen soorten als koolmees, pimpelmees, spreeuw en ekster en nog enkele andere soorten uit deze categorie in de tuinen en de directe omgeving een territorium bezetten en kunnen de soorten nabij de projectwoningen foeragerend of broedend worden aangetroffen.

Voor deze soorten geldt dat indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, schade aan individuen, broedlocaties en het voortbestaan van lokale populaties niet te verwachten is. Doordat de renovatie alleen van toepassing is op de woningen, blijven de tuinen en het aanwezige groen in de omgeving behouden. Hierdoor is er geen sprake van negatief effect op het leefgebied van deze soorten. De gebieden zullen geschikt blijven waardoor een nadere afweging voor soorten uit deze categorie niet noodzakelijk is.

Door de aanwezigheid van nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen, dienen vóór de sloop van de projectwoningen mitigerende maatregelen getroffen te worden én een ontheffing te worden aangevraagd vóórdat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Indien de werkzaamheden *binnen* het broedseizoen worden uitgevoerd of indien er bomen met holten of nesten worden gerooid, kunnen maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden broedende vogels worden verstoord. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

4.2.3 Herpetofauna en vissen

Alle amfibieën en reptielen en enkele vissoorten zijn beschermd krachtens de Wet Natuurbescherming. In relatie tot de woningen zijn geen geschikte voortplantingswateren voor vissen of

amfibieën aanwezig en ook geschikt voortplantingshabitat voor reptielen ontbreekt. Doordat geschikte biotopen ontbreken, zijn geen zwaar beschermde vissen, amfibieën en reptielen te verwachten waardoor voor deze groep geen nadere inspanning noodzakelijk is. Eventueel rondzwervende, licht beschermde amfibieënsoorten, als gewone pad, kleine watersalamander en bruine kikker, vallen onder de vrijstellingsregeling waardoor geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is.

Voor herpetofauna en vissen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffing noodzakelijk voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden.

4.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de veldbezoeken zijn op verschillende locaties egels en veldmuizen waargenomen. Overige soorten zijn niet vastgesteld. Het plangebied, in samenhang met omliggende groenstructuren (tuinen, plantsoenen en laanbeplantingen) vormen in potentie geschikt leefgebied voor soorten als: ware muizen, woelmuizen, spitsmuizen, egel en konijn. De meeste van deze (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op de vrijstellingslijst van de provincie waardoor een vrijstelling geldt voor Ruimtelijke Ontwikkelingen en Ingrepen en geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is. De egel staat in Gelderland eveneens op deze vrijstellingslijst.

Aanwezigheid van niet vrijgestelde soorten zoals kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing), steenmarter en eekhoorn zijn tijdens het onderzoek niet vastgesteld. Gezien de ligging kunnen de plangebieden een onderdeel vormen in het foerageergebied van steenmarter en eekhoorn waardoor zwervende dieren kunnen worden waargenomen. Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van kleine marterachtigen kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

De geplande sloop zal echter geen effect hebben op het leefgebied of op het verwijderen of verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten. Ook zal de omgeving van het plangebied blijven functioneren als potentieel foerageergebied waardoor geen nadere afweging ten aanzien van deze soorten noodzakelijk is.

Overige, niet vrijgestelde, soorten zijn redelijkerwijs uit te sluiten.

Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken, en er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn op zwaar beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

4.2.5 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen.

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Laatzvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Gewone dwergvleermuis

Van deze soort zijn verspreid over de verschillende clusters 4 zomerverblijven en 4 baltslocaties in de projectwoningen vastgesteld - zie bijlage 1 en 2 voor een verspreidingskaart en een overzicht van de verblijfplaatsen per woning. De paarlocaties en zomerverblijven vormen alle unieke locaties waardoor in totaal 8 verschillende verblijfplaatsen van deze soort aanwezig zijn.

Alle zomerverblijven zijn bezet door een solitair dier. Grote zomerverblijven zijn niet aanwezig.

Alle verblijfplaatsen zijn toegankelijk via invliegopeningen onder de gevelpannen en nokpannen. Gezien de ecologie van de soort is het aannemelijk dat de dieren alle in de spouwmuuren en enkele mogelijk onder de dakpannen de verblijfplaats hebben.

Door de geplande sloop kan worden gesteld dat deze locaties zullen verdwijnen. Deze ingreep is daardoor in strijd met Artikel 3.5 lid 4 (en 2) van de Wet Natuurbescherming waardoor een ontheffing met compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk is. Deze maatregelen, waaronder het afstemmen van de periode van uitvoering op de ecologie van de soort, compensatiemaatregelen tijdens en na de uitvoering en dergelijke, dienen in een ecologisch protocol te worden beschreven. Een en ander is maatwerk en afhankelijk van de daadwerkelijke uitvoering en mogelijkheden in de toekomstige situatie.

In beginsel is het van belang dat er geen moment sprake is van een verminderd aanbod aan vaste verblijfplaatsen. Hierdoor is het noodzakelijk dat ruim vóór de uitvoering van de werkzaamheden tijdelijke (of permanente) verblijfplaatsen in de directe omgeving worden aangebracht waarbij voldoende rekening kan worden gehouden met de gewinningstijd. Tijdens de nieuwbouw kunnen desgewenst in de projectwoningen permanente maatregelen voor de soort worden getroffen. Een en ander dient te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol/projectplan ter

onderbouwing van de aan te vragen ontheffing. Binnen het plangebied zijn maatregelen noodzakelijk voor 8 zomer-/paarverblijven.

Laatvlieger en Rosse vleermuis

Van deze soorten zijn geen verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig. De voorgenomen sloop zal daardoor geen negatief effect hebben op de langs het plangebied vliegende dieren. Hierdoor zijn geen maatregelen en is geen ontheffing voor deze soorten noodzakelijk.

Door de aanwezigheid van een aantal vaste verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, is een ontheffing noodzakelijk voordat de sloopwerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Eveneens zullen ruim voor de uitvoering mitigerende maatregelen moeten worden getroffen en dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht tijdens de nieuwbouw. Deze maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt. Dit protocol kan als projectplan ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag worden gebruikt.

Voor de overige vleermuissoorten zijn geen maatregelen noodzakelijk.

4.2.6 Leefgebied vleermuizen

Alle geplande werkzaamheden hebben betrekking op maatregelen in of aan bestaande woningen en de kleine tuinen. In de buitenruimte worden geen maatregelen uitgevoerd. Hierdoor zijn er geen effecten op het leefgebied van vleermuizen en is hierdoor geen nadere afweging voor deze gebiedsfuncties noodzakelijk.

4.2.7 Ongewervelden

Het plangebied is niet geschikt als voortplantings- en leefgebied voor beschermde en Rode lijstgenoteerde vlinders en overige insecten. Beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien de soorten van deze groepen veelal erg kritisch zijn op het biotoop.

Gezien het bovenstaande is geen nader onderzoek naar ongewervelden noodzakelijk.

5. CONCLUSIE

Vivare is voornemens een aantal projectwoningen aan de Doctor Schaepmanstraat te slopen. Door de voorgenomen sloop ontstaat er de mogelijkheid om nieuwe, hoogwaardig geïsoleerde woningen te bouwen.

Op de planlocatie is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan, aangevuld met gericht onderzoek naar verschillende soortgroepen. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens, aangevuld met literatuuronderzoek, is een goed beeld ontstaan van de waarde van de planlocaties voor beschermde dier- en plantsoorten.

Flora

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten waardoor geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is.

Vogels

Verspreid over de projectwoningen zijn nestlocaties van huismus (9) en gierzwaluw (1) aangetroffen. Alle nesten bevinden zich onder de dakpannen van de woningen. Indien de betreffende woningen worden gesloopt, zullen de nestlocaties worden aangetast.

Door de aanwezigheid van nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen, dienen vóór de sloop van de projectwoningen mitigerende maatregelen getroffen te worden én een ontheffing van artikel 3.1 lid 2 en 4 te worden aangevraagd vóórdat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Indien de fysieke werkzaamheden als sloop van de gebouwen en tuinen, binnen het broedseizoen worden uitgevoerd (globaal genomen binnen de periode 15 maart-15 juli), kunnen maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden broedende vogels worden verstoord of nesten worden vernield doordat diverse soorten als broedvogel in het gebied aanwezig kunnen zijn. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

Herpetofauna en vissen

Voor herpetofauna en vissen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffing noodzakelijk voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden. Voor het slopen van de woningen is daardoor geen nadere afweging noodzakelijk.

Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust - of verblijfplaatsen van soorten uit deze groep aanwezig. Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken, en er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn op zwaar beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen

Verspreid binnen het plangebied zijn de volgende vaste verblijfplaatsen aangetroffen:

Gewone dwergvleermuis:

- Zomerverblijven - 4x
 - Balts-/paarverblijven - 4x
- (samen 8 unieke verblijfplaatsen)

Voor deze vleermuissoort is in het kader van de Wet Natuurbescherming een ontheffing van artikel 3.5 lid 2 en 4 noodzakelijk voor het verwijderen of aantasten van de vaste verblijfplaatsen. Eveneens zullen ruim voor de uitvoering mitigerende maatregelen moeten worden getroffen en dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht tijdens de nieuwbouw. Deze maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt. Dit protocol kan als projectplan ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag worden gebruikt.

Voor de overige vleermuissoorten zijn geen maatregelen noodzakelijk.

Ongewervelden

Voor ongewervelden is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Volledigheid onderzoek

Binnen het plangebied zoals weergegeven in figuur 1, zijn diverse natuuronderzoeken uitgevoerd. Voor het gehele gebied zijn meerdere onderzoekscusters gedefinieerd om het onderzoek conform de geldende soortprotocollen te kunnen uitvoeren. De bevindingen van alle onderzoeken samen geven een goed en volledig beeld van de aanwezigheid van (zwaar) beschermde soorten. Aan de hand van de bevindingen van de onderzoeken, de samenstelling van de aangetroffen soorten en de onderzoeksinspanningen, kan worden gesteld dat er geen zwaar beschermde soorten met een essentiële binding met de planlocatie zijn gemist. Hierdoor kan het natuuronderzoek als volledig worden beschouwd.

Gezien de geplande sloop van de woningen, tuinen en bergingen, is het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming én het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen voor gewone dwergvleermuis, huismus en gierzwaluw noodzakelijk vóórdat met de feitelijke uitvoering kan worden gestart. De te treffen mitigerende en compenserende maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt. Voor overige beschermde soorten zijn geen specifieke maatregelen noodzakelijk.

LITERATUUR

- www.minlnv.nl
- www.gelderland.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.verspreidingskaart.nl
- www.ravon.nl
- www.floron.nl
- www.NDFF.nl
- www.bij12.nl/
 - a. Kennisdocument huismus
 - b. Kennisdocument gierzwaluw
 - c. Kennisdocument gewone dwergvleermuis
 - d. Kennisdocument ruige dwergvleermuis
- Achteleben, J. en O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour en mating system of the pipistrelle bat in an urban habitat. *Acta Chiropterologica* 8 (2) 391-401
- Dietz, C., O. von Helversen en D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Natuur, Utrecht.
- Gegevensautoriteit Natuur (GaN) in samenwerking met het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdiervereniging, Vleermuisprotocol 2017
- Jahelková, H. en I. Horáček, 2011. Matingssystem of a migratory bat *Nathusius pipistrelli* different male strategies. *Acta Chiropterologica* 13 (1) 123-137
- Limpens, H. et al. 1997; Atlas van de Nederlandse Vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij.
- Mörzer Bruijns, M.F., september 1961. De dichtheid van broedvogelbevolkingen in bebouwde kommen. *De Levende Natuur*, jaargang 64, nummer 9 (blz. 193-199)
- Sierdsema H. 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SBB-rapport 1995-1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen.
- Weeda, Drs. E.J. et al. 2003; Nederlandse Ecologische Flora - Wilde planten en hun relaties. KNNV-uitgeverij.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verspreidingskaart aangetroffen soorten

Bijlage 2: Overzicht verblijfplaatsen per woning

Bijlage 3: Toelichting Wet Natuurbescherming

BIJLAGE 1: VERSPREIDINGSKAART AANGETROFFEN SOORTEN

Figuur 2: Overzichtskaat met vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Tussen haakjes staat het aantal verblijven in de projectwoningen.

Verblijfplaatsen vleermuizen:

- ★ Zomerverblijf gewone dwergvleermuis (4)
- ▲ Balts-/paarlocatie gewone dwergvleermuis (4)

Nestlocaties vogels:

- Huismus (9)
- ◆ Gierzwaluw (1)

BIJLAGE 2: OVERZICHT VERBLIJFPLAATSEN PER WONING

Adres	Huisnummer	woonplaats	huismus	gierzwaluw	Gd zomerverblijf	Gd balts-/paarlocatie
Charlottestraat	17	Velp	1			
Groen van Prinstererstraat	1	Velp	1			1
Groen van Prinstererstraat	2	Velp	1			
Doctor Schaepmanstraat	17	Velp			1	
Doctor Schaepmanstraat	25	Velp	1			
Doctor Schaepmanstraat	30	Velp	1		1	
Doctor Schaepmanstraat	36	Velp		1		
Doctor Schaepmanstraat	31	Velp			1	
Doctor Schaepmanstraat	33	Velp	1			
Doctor Schaepmanstraat	35A	Velp			1	
Doctor Schaepmanstraat	41	Velp	1			1
Doctor Schaepmanstraat	42	Velp	1			
Doctor Schaepmanstraat	52	Velp				1
Thorbeckestraat	2	Velp	1			1
totalen			9	1	4	4

BIJLAGE 3: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in *Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 - lid 5

5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten - nationaal**Artikel 3.10**

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermten, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.

Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

● Boomvalk	(<i>Falco subbuteo</i>)
● Buizerd	(<i>Buteo buteo</i>)
● Gierzwaluw	(<i>Apus apus</i>)
● Grote gele kwikstaart	(<i>Motacilla cinerea</i>)
● Havik	(<i>Accipiter gentilis</i>)
● Huismus	(<i>Passer domesticus</i>)
● Kerkuil	(<i>Tyto alba</i>)
● Oehoe	(<i>Bubo bubo</i>)
● Ooievaar	(<i>Ciconia ciconia</i>)
● Ransuil	(<i>Asio otus</i>)
● Roek	(<i>Corvus frugilegus</i>)
● Slechtvalk	(<i>Falco peregrinus</i>)
● Sperwer	(<i>Accipiter nisus</i>)
● Steenuil	(<i>Athene noctua</i>)
● Wespandief	(<i>Pernis apivorus</i>)
● Zwarte wouw	(<i>Milvus migrans</i>)

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere diersoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: "Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen" - 3 december 2016.